

Ma temetik a mártírokat

A 301-es parcella

Fokozott nemzetközi figyelem előzi meg a nemzeti gyásznapot

Zsúfolásig megtelt a Budai Vigadó színházterme csütörtökön kora délután — jelezve a felfokozott hazai és nemzetközi érdeklődést — a mai, június 16-i gyásznapot megelőző utolsó sajtókonferencián. A Történelmi Igazságtétel Bizottsága nevében Hegedűs B. András titkár köszöntötte a nagyszámban megjelent újságírókat. Előljáróban Vársárhelyi Miklós, a TIB elnöke bejelentette: hivatalosan is értesítést kaptak, hogy Németh Miklós, Medgyessy Péter és Pozsgay Imre képviseli a kormányt a Hősök terén rendezendő koszorúzási megemlékezésen. Ezt követően a csütörtöki Magyar Nemzetben közölt dokumentumokra terelődött a szó. A TIB elnöke kifogásolta, hogy az úgynevezett tárgyalás úgynevezett jegyzőkönyvéből közölt részleteket lapunk. Mindezt azért minősítette hibának, mert a koncepció per koholt vádakra épült, s hazug volt az ítélet is. S ez egyaránt vonatkozik a per minden részletére. A periratok 31 esztendő után kerültek elő a Belügyminisztérium irattárából — hangsúlyozta. S határozottan kétségbe vonta a periratok hitelességét. Mondván: minden egyes dokumentum ugyanúgy hamis és koncepciózus, mint maga az egész tárgyalás. Kilátásba helyezte, hogy jogi lépéseket fognak tenni a Magyar Nemzet ellen is.

Ezt követően kérdésekre válaszoltak a TIB képviselői. A barcelonai Guardian újságírója felvette: Nagy Imre jogi rehabilitációját vajon követi-e pártbeli rehabilitáció? Vársárhelyi Miklós válaszában rámutatott: hivatalos közlemény eddig erről még nem jelent meg, még a szándékról sem. A legutóbbi megnyilatkozás nem volt egyértelmű, s nem terjedt ki Nagy Imre teljes politikai rehabilitálására sem, nemhogy a pártbelire. A Magyar Hírlap kérdésére — miért temetik őket külön a többiekől? — válaszolva elmondták: a család kívánságának tesznek eleget, amikor Nagy Imrét ugyanabba a sírba temetik vissza, ahonnan nemrégiben kihantolták. A többieket a 301-es parcellához csatolt, erre a célra kialakított részen helyezik végső nyugalomra. A hatodik, jelképes koporsó — amelyet az ismeretlen áldozatok tiszteletére temetnek el — Nagy Imre mellé kerül, mivel ott rendelkezésre állt egy sírgödör. A Dél-Magyarország képviselője azt firtatta: Kiterjeszti-e a TIB működését vidékre is? Fellelteként közölték: egy évvel ezelőtt eredeti programját is úgy hirdette meg a TIB, hogy az országon belüli földrajzi helytől függetlenül, valamennyi véten és

igazságtalanul elített áldozat rehabilitálására törekednek. Ezért egyik legfontosabb feladatuk, széjjelnezní az országban, hol vannak olyan sírok, ahol az 56-ot követő megtorlás áldozatai nyugszanak. De — hangsúlyozták — a TIB nem korlátozza tevékenységét kizárólag 56-ra, hanem az 1945 utáni valamennyi törvényt sértés felderítése, kivizsgálása egyaránt teendőik közé tartozik.

A BBC riportere azt vetette fel: küldtek-e meghívókat a szocialista országok kormányainak, testületeinek a temetéssel kapcsolatban. Kijelentették: senkinek nem küldtek hivatalos invitálást. Ez alól kivételt csak azok jelentettek, akik már a tavalyi, Párizsban tartott szimbolikus temetést is megtisztelték jelenlétükkel. S személy szerint például Király Bélát, a Nemzetőrség egykori parancsnokát hívták vissza ez alkalomból a szülőföldre. A Szabad Európa Rádió riportere azt tudakolta: felkészültek-e arra, hogy esetleg valamilyen váratlan esemény zavarja meg a méltó, békés tiszteletadást? Lezsák Sándor (MDF) elmondta, hogy a TIB felkérésére a független szervezetek három ezer rendezőt mozgósítottak a Hősök terére, az SZDSZ és a Fidesz önkéntesei pedig a rákoskertesztűri Új köztemetőben gondoskodnak az esetleges rendbontás elhárításáról, a nyugodt, méltóságteljes gyászhangulat háborítatlanságáról. Szilágyi Sándor (SZDSZ) hozzáfűzte: a nemzetközi szabályoknak megfelelően videokamerát és fényképezőgépet a kordonon belülre nem engednek be.

Hozzászólásában Dornbach Alajos ügyvéd, a TIB tagja — a Magyar Nemzet közleményével kapcsolatban — emlékeztetett rá, hogy a Nagy Imre-perről magnetofon- és filmfelvétel is készült. Kifejtette: sajnálatos módon az érdekeltek hozzájárulása nélkül, ebből már részletek nyilvánosságra kerültek. Elmondta, az MTV elnökével megállapodtak abban, hogy az érdekeltek hozzájárulása nélkül a filmből semmit sem fognak közölni. A film ugyanis válogatás: azzal a szán-

dékkal készült, hogy kompromittálja a szereplőket. S rosszabb, mint a Fehér Könyv. Szerinte felelőtlenség volt a peranyag részleteit összefüggésel megvilágítása nélkül publikálni. S mindez sérti a legalapvetőbb személyiségi jogokat. Ugyanakkor rámutatott: távol áll a TIB-től, hogy bármit is titkoljanak a perrel. A Magyar Rádió riportere az iránt érdeklődött, miként kerültek át Nagy

Imréék a 301-es parcellába? S hamis iratok kerültek-e a Magyar Nemzetben közlésre? Vársárhelyi Miklós határozottan kétségbe vonta a dokumentumok hitelességét, hiszen — elmondása szerint — tévedés az, hogy Donáth Ferenc másodrendű vádlott volt, mert hiszen Losoncynak jutott ez a szerep a perben. A szintén jelenlevő Borics Gyula igazságügyi minisztériumi államtitkár az első kérdésre válaszolva megjegyezte: a kihantolás legkínosabb pillanata volt, amikor kiderült, hogy Nagy Imrét és két mártírtársát eredetileg nem a 301-es parcellában temették el. Csak hosszú kutatómunkával sikerült kideríteni, a Gyűjtőfogház udvarán földelték el a kivégzés után őket, s 1961-ben kerültek a 301-esbe. (De minderről már részletesen beszámoltunk olvasóinknak június 3-i számunkban.) Az államtitkár emlékeztetett rá: a büntetés-végrehajtás akkori-ban még nem az igazságügyi tárca fennhatósága alá tartozott.

A koszorúzás rendjével kapcsolatban Szilágyi Sándor közölte: 9 órától lehet leróni a kegyeletet a felravatalozott koporsók előtt, s helyezhetők el a koszorúk is. 11 órakor kezdődik a protokoll koszorúzás. Mintegy 600–650 koszorúra számítanak. Kaposvár polgárai, az Országgyűlés, a Minisztertanács, az egyházak, a diplomáciai testületek képviselőit követően már nem áll módjukban külön kívánságokat figyelembe venni. Harmincnyolc hazai, s 22 külföldi illetve külföldi magyar szervezet nevében fognak koszorúzni. Kéri, hogy a koszorúzóknak a Vajdahunyad vár felőli oldalon fél kilencig gyűlekezzenek. S türelemre intik azokat, akik technikai okokból már nem fogják tudni a rávataloknál elhelyezni a megemlékezés virágait: a Chicagóból most visszatért, egykor a Parlamenten lengő — immáron jelképes — lyukas zászlónál tegyék le a koszorúikat, amelyeket majd kiszállítanak a temetőbe a sírokhoz.

A kaliforniai magyar lapok képviselőiben feltett kérdésre kijelentették: Romániából sajnos hivatalos küldöttség nem érkezhet a gyászszerartásra. De a Magyarországon élő erdélyiek és a Romania Libera szervezet képviselői jelen lesznek a megemlékezésen.

Az emlékműpályázattal kapcsolatos érdeklődésre válaszul Ungvári Rudolf elmondta: eddig 69 művész jelezte, elkészíti pályaművét. A beérkezett tervek közül október 23. és november 4. között kiállítást rendeznek a Budapest Galériában. Az eredményhirdetésre ennek végén kerül sor.

A ZDF több kérdést is felsorakoztatott: a jogi mellett várható-e a politikai rehabilitáció? Milyen konkrét lépések várhatóak a kormány részéről? Milyen kár-